

ХАРАКТЕРИСТИКА РОСТУ, РОЗВИТКУ ТА М'ЯСНИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДНЯКУ ОВЕЦЬ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ

В. М. Іовенко, доктор сільськогосподарських наук, професор

ORCID ID: 0000-0002-0829-7844

І. А. Гладій, аспірант

ORCID ID: 0000-0003-3078-1103

Інститут тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова «Асканія-Нова» -
Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства

Досліджено особливості росту та розвитку баранчиків трьох різних генотипів від народження до шестимісячного віку, зокрема: чистопородного молодняку асканійської тонкорунної породи (АТП); помісей цього генотипу з породами тексель (АТПхТ) та мериноландшаф (АТПхМ). Контроль за ростом і розвитком піддослідних тварин здійснювали методом зважування у різні вікові періоди. Оцінку м'ясних якостей проведено за результатами забою. Встановлено, що кращими параметрами розвитку характеризувалися помісі тексель з асканійською тонкорунною породою, тому цей варіант схрещування має самий високий генетичний потенціал м'ясної продуктивності.

Ключові слова: вівці, генотип, жива маса, лінійні параметри, інтенсивність росту.

Постановка проблеми. Вивчення розвитку організму з урахуванням генотипу тварин і умов середовища дає змогу значно прискорити процес удосконалення існуючих порід. Інтенсивність росту і розвитку, а також збільшення живої маси в різні вікові періоди мають велике значення, оскільки скоростиглий молодняк швидше досягає строку господарського використання з меншими витратами корму на одиницю приросту. За динамікою живої маси з віком можна судити про інтенсивність росту, характер обміну речовин, скоростиглість і стан організму в цілому. Тому представляє науковий і практичний інтерес вивчення особливостей росту і розвитку чистопородних і помісних овець м'ясного напрямку продуктивності.

Аналіз актуальних досліджень. На сьогодні в Інституті тваринництва «Асканія-Нова» створюється нова вітчизняна порода овець методом схрещування з використанням імпортованих високопродуктивних м'ясних баранів порід тексель та мериноландшаф на вівцематках місцевої мереносової породи.

Асканійська тонкорунна порода належить до вовново-м'ясного напрямку продуктивності. Завдяки своїм цінним спадковим та продуктивним якостям, добрій пристосованості до умов середовища вона отримала загальне визнання і широке розповсюдження та є основною породою для отримання мереносової вовни [10].

Зважаючи на сучасний стан і тенденції розвитку вівчарства в Україні та світі, постає питання щодо

доцільності використання асканійської тонкорунної породи у промисловому схрещуванні з плідниками зарубіжної селекції.

Тексель є однією з найпоширеніших порід у світі та користуються величезною популярністю в Європі, Америці, Новій Зеландії та Австралії. Вони легко пристосовуються і адаптуються до зовнішнього середовища, характеризуються підвищеною резистентністю. Головною відмінною рисою тварин є високий вміст м'язової тканини у тушах. Ця порода широко використовується в селекційних цілях при схрещуванні з іншими генотипами для підвищення м'ясної продуктивності існуючих та створення нових генетичних формувань [11, 22].

Порода мериноландшаф має м'ясо-вовновий напрям продуктивності. При її створенні брали участь старі типи німецьких і французьких прекосів та ряд англійських порід. На сьогодні у Німеччині м'ясний меринос завдяки високим показникам продуктивності та конкурентоздатності займає провідне місце [23].

З урахуванням зазначених корисних ознак і біологічних особливостей використання плідників тексель і мериноладшаф є перспективним, тому доцільним є вивчення росту та розвитку молодняку овець, отриманого з використанням саме цих генотипів.

Вчені відзначають, що взаємозв'язок між процесами росту й розвитку – це відповідність між кількісними та якісними змінами, що відбуваються в

організмі тварини у процесі онтогенезу [17]. Вивченням питання впливу інтенсивності росту тварин на їх продуктивні якості займалося багато вчених, що знайшло відображення в їх наукових працях. [8, 16, 18, 19]. Інтенсивність формування визначається спадковістю та умовами утримання, про що свідчать породні та конституційні особливості тварин [5, 12, 13, 20].

Оскільки продуктивність дорослих тварин пов'язана з ростом і розвитком в ранньому онтогенезі, а їх рівень закладається в період вирощування молодняку, жива маса є предметом поглибленого вивчення. Ще Свечін К.Б. у своїх роботах підкреслював важливість особливостей періодизації індивідуального росту та розвитку тварин в онтогенезі [16].

Сучасними дослідниками при вивченні інтенсивності росту молодняку різних варіантів підбора батьківських пар встановлено, що кращі показники середньодобового приросту мають тварини, отримані у підборах з використанням баранів м'ясних типів [21].

З огляду на вище зазначене, вивчення закономірностей росту та розвитку молодняку різного походження є актуальним та має як наукове, так і практичне значення.

Мета статті. Вивчення ефективності використання схрещування баранів-плідників спеціалізованих м'ясних порід мериноландшаф і тексель з вівцематками асканійської тонкорунної породи та їх впливу на м'ясні якості отриманого молодняку, зокрема на живу масу, абсолютний, середньодобовий, відносний прирости помісних ягнят в умовах степової зони України.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проведено в умовах ДПДГ «Асканія-Нова», яке підпорядковане Інституту тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова «Асканія-Нова» і розташоване у смт. Асканія-Нова Чаплинського району Херсонської області.

Об'єктом досліджень слугували баранчики трьох піддослідних груп: I група – чистопородні асканійські мериноси (АТП), n=20; II – помісі ½ кровності меринос х мериноландшаф (АТПхМ), n=21; III – помісі ½ кровності меринос х тексель (АТПхТ), n=15.

Контроль за ростом і розвитком ягнят проведено методом індивідуального зважування протягом шести місяців.

Екстер'єрну оцінку здійснювали шляхом вимірювання основних промірів: висота в холці, висота в крижах, ширина грудей, глибина грудей, коса довжина тулубу, ширина в маклоках, обхват грудей, обхват п'ястка, довжина голови, ширина голови. На основі результатів промірів обраховано

такі індекси будови тіла: довгоногості, розтягнутості, тазо-грудний, масивності, костистості, грудний, збитості, глибокогрудості, великоголовості. Проміри взято у тварин при народженні у 2-х, 4-х та 6-місячному віці.

За даними динаміки живої маси визначали показник інтенсивності формування живої маси молодняку (dt), за методикою Ю. К. Свечина [19]:

$$\Delta T = \frac{W_4 - W_0}{0,5(W_4 + W_0)} - \frac{W_6 - W_4}{0,5(W_6 + W_3)}, \quad (1)$$

де ΔT – інтенсивність формування;

W_0, W_4, W_6 – жива маса ягнят при народженні та у віці 4 і 6 місяців відповідно, кг.

Індекс рівномірності (I_p) та напруги (I_n) росту обраховували за методикою В. П. Коваленка [7]:

$$I_p = \frac{1}{1 + \Delta t} CП, \quad (2)$$

де I_p – індекс рівномірності росту;

$CП$ – середньодобовий приріст від народження до 6-ти місячного віку, кг.

$$I_n = \frac{\Delta t}{ВП} CП, \quad (3)$$

де $CП$ – середньодобовий приріст від народження до 6-місячного віку;

$ВП$ – відносний приріст від народження до 6-місячного віку.

Всі кількісні показники визначено методом варіаційної статистики за алгоритмами Плохінського М. О. [15].

Вивчення м'ясної продуктивності проводили за результатами контрольного забою баранчиків у 6-місячному віці (по 3 голови з кожної групи). При цьому враховували живу масу після 24-годинної голодної витримки і результати первинної обробки туш.

Біометричну обробку даних здійснювали за допомогою програмного забезпечення MS Excel з використанням статистичних функцій.

Виклад основного матеріалу. Одним з критеріїв оцінки генотипів овець, зокрема їх м'ясних якостей, є показники росту та розвитку.

Ріст тварин – це процес збільшення перш за все живої маси. При цьому знання скоростиглості ягнят в період від народження до відлучення від вівцематок дає змогу оцінити їх біологічні можливості відносно швидкості росту.

Про розвиток овець і форми їх статури судять за живою масою та лінійними параметрами. Така оцінка дозволяє виявити позитивні та негативні особливості екстер'єру тварин і отримати повніше уявлення про них.

Швидкість росту має важливе господарське значення тому, що тваринам з високою інтенсивністю росту властива краща конверсія кормів. Жива маса ягнят при народженні є показником взаємодії великої кількості зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на ступінь

розвитку плоду в ембріональний період. У цілому, як показують результати наших досліджень, розвиток у постембріональний період і формування наступної продуктивності пов'язані з показниками живої маси ягнят при народженні (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка живої маси баранчиків в різні вікові періоди

Вік, місяців	Генотип					
	АТП (n = 20)		АТПхМ (n = 21)		АТПхТ (n = 15)	
	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	Cv, %	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	Cv, %	$\bar{X} \pm S\bar{x}$	Cv, %
При народженні	4,7±0,18	17,48	4,7±0,23	24,42	5,8±0,36*	26,24
2	20,1±0,61	10,84	19,8±0,94	22,71	20,9±0,93	18,23
4	26,3±0,87	14,37	27,7±1,43	23,06	32,4±1,51**	17,42
6	33,7±1,15	13,67	34,5±1,73	20,69	39,1±2,19*	18,56

Примітка: * - $p \leq 0,1$; ** - $p \leq 0,01$; *** - $p \leq 0,001$.

Встановлено, що при народженні та під час всього періоду дослідження баранчики характеризувалися відносно високою живою масою. Стосовно їх росту виявлено, що при народженні вірогідно вищу живу масу мали помісі, отримані від схрещування АТПхТ – 5,8 кг ($P < 0,1$). Ровесники інших генотипів їм поступаються на 1,1 кг ($P < 0,1$). Аналогічна ситуація мала місце і до 6-місячного віку. При цьому мінливість даної ознаки в представленій групі при народженні була найвищою, $Cv=26,24\%$. Для порівняння, у середовищі чистопородних тварин коефіцієнт мінливості складав лише 17,48%.

Впродовж наступного періоду вирощування виявлена відмінність зберіглася і, наприклад, у віці 6 місяців чистопородні тварини поступалися за цим показником своїм аналогам на величину 4,89-7,02. Тобто, встановлена залежність свідчить про те, що місцеві вівці з довготривалою історією розведення більш консолідовані за ознакою маси тіла і краще адаптовані до умов середовища порівняно з новоствореними генотипами.

Більш детальний результат росту і розвитку ягнят було отримано шляхом комплексного аналізу через оцінку середньодобового, абсолютного та відносного приростів (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка приростів живої маси баранчиків, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Віковий період, місяці	Генотип		
	АТП	АТПхМ	АТПхТ
Абсолютні прирости, кг			
0-2	15,1±0,53	15,1±0,84	15,0±0,70
2-4	7,1±0,65	7,6±0,69	11,3±0,74***
4-6	7,7±0,50	7,1±0,42	6,8±0,80
0-6	27,5±1,93	29,9±1,65	33,1±1,92*
Середньодобові прирости, г			
0-2	247,9±8,28	271,1±14,15	255,6±13,39
2-4	88,8±7,46	98,7±8,46	140,0±8,54***
4-6	108,1±7,01	100,2±5,88	95,1±11,32
0-6	130,5±8,48	147,0±7,10	156,6±8,52
Відносні прирости, %			
0-2	120,2±2,07	122,1±3,02	111,9±2,86*
2-4	29,9±2,23	31,9±2,20	42,4±2,31***
4-6	25,9±1,74	24,1±1,79	19,1±2,03
0-6	148,0±2,24	152,6±2,41	146,3±2,62
Коефіцієнт росту			
0-2	4,1±0,14	4,3±0,20	3,6±0,16
2-4	1,4±0,03	1,4±0,03	1,5±0,04
4-6	1,3±0,02	1,3±0,02	1,2±0,02
0-6	6,8±0,35	7,8±0,47	6,7±0,42

Примітка: * - $p \leq 0,1$; ** - $p \leq 0,01$; *** - $p \leq 0,001$.

Встановлено, що за абсолютними приростами група АПХТ впродовж всього періоду дослідження переважала своїх ровесників (АТП – 27,5; АПХМ – 29,9; АПХТ – 33,1). Тобто, в цей час більш стресостійкі були саме тварини, отримані від схрещування асканійської тонкорунної породи з породою тексель.

За період від народження до 6-місячного віку найвищі середньодобові прирости мали ці самі генотипи (156,6 г проти 130,5 і 147,0 г).

Що стосується відносних приростів, то спостерігається досить цікава ситуація. Від народження до 2-місячного віку та від народження до 6-місячного віку значну перевагу мали помісі АПХМ, а група АПХТ – найнижчі показники протягом всього періоду, крім періоду від 2-х до 4-місячного віку: I – 29,9%; II – 31,9%; III – 42,4%.

За період від народження до 6-місячного віку найвищі середньодобові прирости мали ці самі генотипи (156,6 г проти 130,5 і 147,0 г).

Що стосується відносних приростів, то спостерігається досить цікава ситуація. Від

народження до 2-місячного віку та від народження до 6-місячного віку значну перевагу мали помісі АПХМ, а група АПХТ – найнижчі показники протягом всього періоду, крім періоду від 2-х до 4-місячного віку: I – 29,9%; II – 31,9%; III – 42,4%. Стосовно загального коефіцієнту росту, то у цілому відмінності між окремими генотипами баранчиків спостерігали лише в період від народження до 2-місячного віку (4,1; 4,3; 3,6) та від народження до 6-місячного віку (6,8; 7,8; 6,7), де переважає група АПХМ.

Таким чином встановлено, що кращими показниками розвитку живої маси тіла упродовж піврічного періоду онтогенезу характеризується помісний молодняк асканійської тонкорунної породи з породою тексель. Проте, лінійна динаміка величини цієї ознаки відсутня, що пов'язано, на наш погляд, з різними умовами годівлі цих тварин в різні етапи вирощування.

Величину лінійних параметрів молодняку досліджено при народженні у віці 2, 4 та 6-місяців (табл.3).

Таблиця 3

Лінійні параметри статей тіла баранчиків у різні вікові періоди, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Генотип	Промір, см					
	висота в холці	висота в крижах	ширина грудей	глибина грудей	Коса довжина тулуба	обхват грудей
При народженні						
АТП	38,1±0,45	39,1±0,46	9,4±0,22	14,2±0,19	31,2±0,54	40,7±0,57
АПХМ	39,3±0,57	40,1±0,60	9,5±0,21	14,2±0,24	32,5±0,67	40,6±0,56
АПХТ	40,5±0,58*	41,3±0,58	10,9±0,30***	14,9±0,25	33,8±0,77	43,4±0,86*
2 місяці						
АТП	53,3±0,84	54,2±0,83	17,0±0,37	24,3±0,25	57,5±1,03	71,8±1,03
АПХМ	53,7±0,73	54,1±0,77	17,5±0,42	23,6±0,39	56,1±1,00	70,6±1,84
АПХТ	54,1±0,77	54,4±0,78	18,5±0,41**	24,3±0,46	55,8±0,72	75,0±1,38
4 місяці						
АТП	58,2±0,46	58,7±0,50	22,3±0,41	27,7±0,28	60,7±0,74	81,6±2,12
АПХМ	60,9±0,90	60,7±0,93	20,7±0,63	28,9±0,50	61,9±1,33	83,0±1,81
АПХТ	61,1±1,01	61,2±0,97	23,5±0,41*	30,1±0,61	62,9±0,96	87,5±2,03*
6 місяців						
АТП	58,7±0,82	59,8±0,87	22,1±0,42	27,7±0,37	61,6±0,86	96,1±1,22
АПХМ	57,1±1,04	58,5±1,23	21,8±0,57	27,0±0,44	64,2±1,31	94,4±2,22
АПХТ	59,1±1,15	60,4±1,33	24,0±0,41**	28,8±0,68	66,0±1,4*	104,0±2,3**

Примітка: * - $p \leq 0,1$; ** - $p \leq 0,01$; *** - $p \leq 0,001$.

Перевагу зазначеного генотипу над ровесниками інших груп ягнят, що досліджувалися, повністю підтверджують індекси будови тіла (табл. 4).

Так, при народженні та у віці два, чотири та шість місяців цей молодняк мав вищі величини індексів збитості, грудний та масивності.

Наприклад, грудний у 6-місячному віці складав 83,5 см проти 79,9 та 80,7 см. Індекс збитості – 157,6 у 6-місячному віці, що на 10,4 більше груп ровесників; індекс масивності у 6-місячному віці 175,9 см проти 164,0 та 165,1 см у двох інших групах ($P < 0,001$).

Індекси будови тіла баранчиків, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Генотип	Індекс					
	Розтягнутості	Перерослості	Костистості	Збитості	Грудний	Масивності
При народженні						
АТП	82,1±1,23	102,8±0,59	18,3±0,33	130,7±1,69	66,2±1,22	107,2±1,63
АТПхМ	82,6±1,26	101,9±0,29	17,3±0,17	125,9±1,88	66,9±1,29	103,5±0,65
АТПхТ	83,5±1,29	102,1±0,36	19,3±0,27	128,6±1,87	73,2±1,65	107,0±1,05
2 місяці						
АТП	108,2±2,39	101,8±0,55	17,5±0,22	125,2±1,99	70,1±1,23	135,2±2,75
АТПхМ	104,5±1,44	100,7±0,28	16,3±0,21	125,8±2,73	74,0±1,09	131,2±2,76
АТПхТ	103,3±1,41	100,5±0,41	16,9±0,20	134,4±1,94**	76,7±1,68	138,6±1,61
4 місяці						
АТП	104,3±1,06	100,9±0,49	16,7±0,28	134,6±3,47	80,8±1,38	140,2±3,54
АТПхМ	101,5±1,16	99,8±0,48	15,9±0,28	134,4±2,01	71,6±1,68	136,2±1,96
АТПхТ	103,2±1,24	100,3±0,73	16,3±0,32	139,1±2,35	78,3±1,29	143,5±3,01
6 місяців						
АТП	105,1±1,64	102,0±1,01	17,3±0,52	156,1±1,29	79,9±1,67	164,0±2,02
АТПхМ	112,6±1,72	102,3±0,81	17,5±0,52	147,2±2,67	80,7±1,55	165,1±2,00
АТПхТ	111,6±1,47	102,1±1,05	16,7±0,61	157,6±1,64	83,5±1,40	175,9±2,53***

Примітка: * - $p \leq 0,1$; ** - $p \leq 0,01$; *** - $p \leq 0,001$.

Відмінності між генотипами визначено і за показниками інтенсивності росту (табл.5). Встановлено, що вища інтенсивність формування

характерна для АТПхТ і становила 1,21, що на 0,01-0,06 вище груп-одноліток.

Таблиця 5

Індекси інтенсивності росту баранчиків

Генотип	Показник		
	dt	IP	IN
АТП	1,15	0,06	1,01
АТПхМ	1,2	0,06	1,15
АТПхТ	1,21	0,07	1,29

За результатами досліджень також встановлено, що тварини АТПхТ характеризувалися найвищою напругою росту (1,29), яка на 0,14-0,28 вища, ніж в інших піддослідних генотипах.

При створенні нових генотипів овець м'ясного напрямку продуктивності окрім параметрів росту надзвичайно важливим є розвиток їх м'ясних якостей.

М'ясо овець має ряд відмінних особливостей у порівнянні з м'ясом інших сільськогосподарських тварин і користується попитом у населення. Баранина належить до цінних продуктів харчування людини і характеризується добрими смаковими, ароматичними та дієтичними властивостями. Високою енергетичністю і незначним умістом холестерину відрізняється жир овець. Цей продукт отримують від овець усіх порід, але найбільш високою м'ясою продуктивністю володіють породи, спеціалізовані в м'ясному, м'ясо-вовновому та м'ясо-сальному напрямках.

На м'ясу продуктивність овець та якість м'яса впливає багато чинників, серед яких породна належність, стать, вік, годівля й утримання, приналежність до певного типу конституції [6, 14, 24]. Формування м'ясності у молодняку овець відбувається також під впливом факторів зовнішнього середовища.

Формування м'ясних якостей тварин відбувається в період росту і розвитку. Особливості м'ясної продуктивності виявляють себе в ранньому віці і перебувають у тісному взаємозв'язку з екстер'єром тварин [2]. Найвищий приріст м'язової тканини відбувається в ранньому онтогенезі до статевого дозрівання. У дорослих тварин збільшення маси відбувається переважно за рахунок відкладення жиру. Також доведено, що за відсутності відкладення жиру в туші неможливо досягти максимального зростання мускулатури. [3, 4].

Відомо, що найкращими якісними параметрами характеризується молода баранина, отримана від тварин у віці 6-8 місяців. У цьому

контексті нижче наведено результати досліджень відповідного помісного молодняка.

Об'єктивними показниками м'ясної продуктивності овець є передзабійна маса туші, забійна маса, співвідношення кісток та м'якоти в тушах тварин, забійний вихід.

У таблиці 6 наведено забійні якості баранців у різні вікові періоди. Показано, що туші баранців АТПхТ за окремими параметрами значно переважали показники інших двох груп.

Таблиця 6

Забійні якості баранців у різні вікові періоди

Показник	Генотип		
	АТП	АТПхМ	АТПхТ
Кількість тварин	3	3	3
Передзабійна маса, кг	34,7±0,67	37,8±0,44**	39,5±1,50***
Маса парної туші, кг	14,2±0,46	16,8±0,42**	18,3±0,91**
Маса внутрішнього жиру, кг	0,54±0,08	0,68±0,10	0,46±0,05
Забійна маса, кг	14,8±0,54	17,5±0,33**	18,7±0,96*
Забійний вихід, %	42,6±0,76	46,3±0,33**	47,4±1,20*

Примітка: * - $p \leq 0,1$; ** - $p \leq 0,01$; *** - $p \leq 0,001$.

Щодо забійного виходу, то за даними багатьох вчених [1, 9] встановлено, що залежно від напряму продуктивності овець цей показник коливається в межах 35-60% і залежить від статі, віку, породи, вгодованості тварин, а також кількості народжених ягнят. За результатами наших досліджень забійний вихід помісних баранчиків у 6-місячному віці склав 46,3% (АТПхМ) і 47,4% (АТПхТ) від передзабійної маси відповідно. У чистопородних баранчиків цей показник знаходився на рівні лише 42,6%.

Що стосується внутрішнього жиру, то тварини АТПхМ мали вищий показник, ніж однолітки, а АТПхТ – найнижчий.

Тушки помісних тварин суттєво і позитивно відрізняються від чистопородних. Помітна відмінність і між групами помісних генотипів на користь варіанту АТПхТ.

У цілому можна зробити попередній висновок, що помісні баранці характеризуються кращими забійними якістьми, а особливу перевагу мають генотипи АТПхТ, що свідчить про їх скороспілість.

Морфологічний склад туші залежить від породної належності, статі, віку і вгодованості

овець. У тушах ягнят міститься більше кісток, менше м'якоти і жиру, ніж в тушах дорослих тварин. З підвищенням вгодованості збільшується вміст м'якоти і жиру, зменшується питома маса кісток. Одночасно збільшується вихід найбільш цінних відрубів – спинної частини, лопатки, грудинки і задньої частини.

Морфологічний склад туші встановлюють способом обвалки окремих її відрубів. Оскільки проведення обвалки туш – трудомісткий процес, запропоновано показники, що характеризують м'ясність туш без її обвалки. Показники стосовно цих даних представлено у таблиці 7.

Встановлено, що найбільшу масу охолодженої туші мали тварини варіанту схрещування АТПхТ (17,3 кг), що на 1,4 кг більше за АТПхМ і на 4 кг більше за АТП. Помісі АТПхТ мали найвищу масу м'язової та жирової тканин, а чистопородні – найнижчу, зокрема 12,6 кг проти 9,6 кг ($p \leq 0,1$). А помісні тварини АТПхМ – на 1,4 кг меншу від АТПхТ. Така ж ситуація спостерігалася стосовно кісток та сухожилля (АТПхТ – на 0,9 кг більше, ніж АТП; та на 0,1 кг від АТПхМ).

Таблиця 7

Морфологічний склад туш піддослідних тварин

Показник	Генотип		
	АТП	АТПхМ	АТПхТ
Маса охолодженої туші, кг	13,3±0,42	15,9±0,43**	17,3±0,89**
М'язова та жирова тканини, кг	9,6±0,39	11,2±0,27*	12,6±0,81*
Кістки та сухожилля, кг	3,8±0,03	4,6±0,16**	4,7±0,13***
Вихід, %: м'якоти	71,8±0,64	70,9±0,32	72,6±1,13
кісток	28,2±0,64	29,1±0,29	27,4±1,13
Коефіцієнт м'ясності	2,5±0,08	2,4±0,04	2,7±0,14

Примітка: * - $p \leq 0,1$; ** - $p \leq 0,01$; *** - $p \leq 0,001$.

Відповідно відсотку виходу м'якоті та кісток встановлено наступне. Помісні тварини АТПХТ мають найбільший вихід м'якоті та найменший – кісток. Вихід м'якоті у них становив 72,6%, у АТПХМ – на 1,7% менше, а у чистопородних тварин – менше на 0,8%. Вихід кісток у цих баранчиків складав 27,4%, що на 1,7% менше, ніж від помісних ровесників та на 0,8% – від чистопородних тварин.

Коефіцієнт м'ясності АТПХТ становив 2,7%, що на 0,3% більше, ніж у помісних тварин АТПХМ і на 0,2%, ніж у чистопородних мериносів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Встановлено, що кращими

параметрами розвитку характеризувалися помісі тексель з асканійською тонкорунною породою, тому цей варіант схрещування має найвищий генетичний потенціал м'ясної продуктивності. На відміну від чистопородних мериносових ровесників у ранньому постембріональному періоді вони характеризуються вірогідно вищими параметрами приросту живої маси, інтенсивності росту, напруги росту, а також кращими характеристиками м'ясних якостей молоді баранини. Тобто, ці тварини за своїми адаптаційними здібностями цілком придатні для розведення в умовах півдня України при створенні нових високопродуктивних генотипів м'ясного напрямку продуктивності.

Список використаних джерел:

1. Абонеев В.В., Суров А.И. Мясная продуктивность молодняка овец в зависимости от его происхождения и возраста отъема от маток. Овцы, козы, шерстяное дело. 2007. №4. С. 39-43.
2. Буйлов С. В., Эпштейн Х. М. Некоторые морфологические особенности строения пясных костей у тонкорунных овец и их помесей. Доклады ТСХА. М., 1964. Вып. 104. С. 353-361.
3. Гочияев Х. Н. Мясная продуктивность баранчиков советской м'ясо-шерстной породе, матери которых имели разную живую массу. 2014. № 1. С. 31-32.
4. Ерохин А. И., Магомадов Т. А., Карасев Е. А. Соотношение мышечной жировой и костной тканей в тушах овец разного направления продуктивности и возраста. Овцы, козы, шерстяное дело. 2010. № 4. С. 29-33.
5. Забелина М. В., Левина Т. Ю., Скринникова А. П., Бабочкина П. С. Линейный и весовой рост молодняка овец разного происхождения. Овцы, козы, шерстяное дело. 2017. № 2. С. 12 - 13.
6. Исмаилов И. С., Гогаев О. К. Мясная продуктивность помесей разного происхождения. Овцы, козы, шерстяное дело. 2003. № 1. С. 19-20.
7. Коваленко В.П., Нежлукченко Т. І. Вплив лінійно-породної гібридизації на інтенсивність росту свиней. Таврійський науковий вісник. 2008. Вип. 58., Ч. 2. С. 26-29.
8. Коваленко В. П., Болелая С. Ю. Селекционная модель прогнозирования мясной продуктивности птицы. Цитология и генетика. К., 1998. Т. 32., № 4. С. 55-59.
9. Котарев В.И., Рамазанов А.Г. и др. Рост и мясная продуктивность молодняка овец русской длинношерстной породы и ее помесей с баранами тексель. Овцы, козы, шерстяное дело. 2007. №1. С. 39-41.
10. Крилова О., Заруба К. Асканійська тонкорунна порода, таврійський внутріпородний тип. Тваринництво України. 2012. № 8. С. 42-45.
11. Куликова, А. Я., Павлов Т. Б. Некоторые результаты скрещивания маток ставропольской породы с баранами породы тексель и полл-дорсет. Овцы, козы, шерстяное дело. 2003. № 1. С. 25-26.
12. Молчанов А. В., Козин А. Н. Линейный рост и некоторые интерьерные показатели баранчиков волгоградской породы с разной тониной шерсти. Овцы, козы, шерстяное дело. 2017. № 2. С. 10-11.
13. Омаров А. А. Динамика роста и развития молодняка северо-северокавказской мясо-шерстной породы и помесей разных генотипов : сб. науч. тр. Ставрополь : ГНУ СНИИЖК, 2012. Т. 1., № 5. С. 27-29.
14. Петришак О. К., Кирилів Я. І. Оцінка м'ясної продуктивності овець залежно від їх віку і статі. Науковий вісник Львівської національної академії ветеринарної медицини ім. С.З. Гжицького. 2005. Т. 7., № 1., Ч. 1. С. 44 - 47.
15. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников. М.: Колос, 1969. 247 с.
16. Польська П. І., Калашук Г. П. Ефективність селекції за період виведення та удосконалення інтенсивних типів асканійських м'ясо-вовнових овець. Вівчарство: міжв. темат. наук. зб. Нова Каховка: ПИЕЛ, 2006. Вип. 33. С. 132-138.
17. Протасов А. Ю., Селькин И. И. Интенсивность роста молодняка овец северокавказской мясо-шерстной породы с разной живой массой при рождении. Овцы, козы и шерстяное дело. 2012. № 1. С.18-20.
18. Свечин К. Б. Индивидуальное развитие сельскохозяйственных животных. К.: Урожай, 1976. 288 с.
19. Свечин Ю. К. Прогнозирование продуктивности животных в раннем возрасте. Вестник сельскохозяйственной науки. 1985. № 4. С. 36-108.
20. Скорых Л. Н., Вольный Д. Н., Абонеев Д. В. Рост и развитие молодняка овец, полученных в результате промышленного скрещивания. Зоотехния. 2009. № 11. С. 26-28.
21. Траисов Б. Б., Юлдашбаев Ю. А., Есенгалиев К. Г., Смагулов Д. Б. Рост кроссбредного молодняка за молочный период. Овцы, козы, шерстяное дело. 2017. № 1. С. 21-23.
22. Ульянов, А. Н., Куликова А. Я. Вводное скрещивание овец южной мясной породы с отцовской породой тексель. Овцы, козы, шерстяное дело. 2014. № 4. С. 18-20.
23. Черномиз Т. О., Лесик О. Б., Похивка М. В. та ін. Показники продуктивності овець м'ясо-вовнової породи мериноландшаф німецької селекції в умовах західного регіону. Збірник наукових праць ПДАТУ. Сер. Сільськогосподарські науки. Кам'янець-Подільський, 2014. Вип. 22. С. 108-113.

24. Шуваев В. Т., Калиниченко О. О. М'ясна продуктивність баранів різних генотипів. *Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини*: збір. наук. праць ХЗВІ. 2001. Вип. 8., Ч. I. С. 99-102.

В. Н. Иовенко, И. А. Гладий. Характеристика роста, развития и мясных качеств ягнят различных генотипов

Изучены особенности роста и развития баранчиков трех различных генотипов от рождения до шестимесячного возраста, в частности: чистопородного молодняка асканийской тонкорунной породы (АТП), помесей этого генофонда с породами тексель (АТПхТ) и мериноландашф (АТПхМ). Контроль за ростом и развитием подопытных животных осуществлялся методом взвешивания в разные возрастные периоды. Оценка мясных качеств проведена по результатам забоя. Установлено, что лучшими параметрами развития характеризовались помеси тексель с асканийской тонкорунной породой, поэтому этот вариант скрещивания имеет самый высокий генетический потенциал мясной продуктивности.

Ключевые слова: овцы, генотип, живая масса, линейные параметры, интенсивность роста.

V. Iovenko, I. Hladii. The growth, development and meat qualities characteristics of different genotypes lambs

The growth and development features of three different genotypes ram-lambs, from their birth to six months age, were studied, in particular: purebred youngling of the Ascanian Fine-Fleeced breed (AFF), a cross of this gene pool with the Texel (AFFxT) and Merinolandschaf (AFFxM) breeds. Control over the growth and development these experimental animals was carried out by weighing in different age periods. The meat quality was assessed based on the slaughter results. It was found that the best development parameters were characteristic for the Texel crossbred with the Ascanian Fine-Fleeced breed; therefore, this crossing option has the meat productivity highest genetic potential.

Keywords: sheep, genotype, live weight, linear parameters, growth rate.